

SIS PASSEJADES DE PRIMAVERA PEL SUD DEL PAÍS VALENCIÀ

4/ Pels voltants del Parc Natural de lles llacunes de la Mata i Torrevella

Amb uns bons amics i amigues faig camí amb bici per la comarca de la Vega Baixa. Per fer una passejada de primavera res millor que fer ús del ferrocarril abandonat d'Albatera a Torrevella, el qual discorre hui com a Via Verda entre les llacunes de la Mata i Torrevella. I per allí comence a pedalejar entre, per desgràcia, milers i milers de noves edificacions per a nous residents europeus i turistes sense ànima. Que per què trie un espai de paisatges tan desdibuixats i de baixa qualitat? La raó és senzilla, el vell ferrocarril entra amable fins al cor d'un paratge natural valencià protegit, molt desconegut per a la ciutadania, entre les dues llacunes, la de la Mata i Torrevella.

Faig un poc d'història i mire uns anys enrere. L'actual plataforma abandonada de ferrocarril unia l'estació d'Albatera amb el port de Torrevella i la seua explotació salinera. És un trajecte de 26 quilòmetres d'antics rails ferroviaris que va ser construït per la "Compañía de los Ferrocarriles Andaluces" l'any 1884 com a ramal de la seua línia Múrcia-Alacant. El viatger imagine que sabrà que en aquest país nostre, quan tothom començà a fer ús del vehicle privat de manera més o menys massiva, a partir dels anys seixanta del segle XX, es varen clausurar centenars de quilòmetres de serveis ferroviaris a tot l'Estat. Aquest tren de carbó entre Albatera i Torrevella que transportava persones i producció salina de manera rendible, deixà de prestar servei de viatgers el 1970, mentre que mantingué el tràfic de sal fins als primers anys noranta del segle XX, en què va ser clausurat definitivament.

Hui, aquest tram de ferrocarril abandonat (hi ha vora 9 km. ja recuperats com a Via Verda que corre alliberadorament per al viatger entre les llacunes de la Mata i Torrevella) és la manera més íntima d'apropar-se a les làmines d'aigua de la llacuna de Torrevella. La llacuna de Torrevella, una taca d'aigua quasi litoral, desplega sobre el terreny una potent làmina aquàtica de més de 1.400 hectàrees. Del seu si, i amb l'ajut de la sal del Pinós (una conducció metàl·lica fa arribar la sal des de la seua afamada muntanya salobre), s'extrau la major producció de sal de tot l'Estat.

Però que no pense el viatger que la sal s'explota tan sols recentment a Torrevella. Diuen els historiadors si no va estar explotada ja pels fenicis, pels romans... La llacuna de Torrevella es troba comunicada amb la mar i amb la veïna llacuna de la Mata mitjançant velles i històriques sèquies que han acabat conformant un circuit perfecte per a l'extracció de sal.

I com deia, el vell ferrocarril abandonat em permet d'apropar-me a la llacuna a través d'un trajecte o camí impensable a una zona tan urbanitzada com el d'aquesta contrada, un vell camí ferroviari que tan sols coneix la

gent dels pobles dels voltants. Si el viatger el fa servir hauria d'emprar les darrers llums del capvespre per gaudir d'una meravellosa posta de sol que tindrà com a decorat la màgia de la làmina d'aigua de la llacuna i, al fons, decorant l'horitzó, el turó-emblema sempre colpidor de la serra d'Oriola. Així ho faig jo mentre porte a terme un treball fotogràfic i literari entre mans. Amb la companyia inestimable d'unes amigues empre aquesta vella plataforma per apropar-me a les aigües de la llacuna (no penseu que hi ha una altra manera d'apropar-se a ella en tot el seu perímetre, ja que tot es troba tancat per propietats privades urbanes i agrícoles, i als patrons de l'explotació salinera no els fan gens de gràcia les visites, pitjor si són privades). Una vegada a la vora mateixa de les aigües i davant de la meravellosa estètica d'aquest espill d'aigua, encara resulta més impactant i salvatge la urbanització del terme de Torrevella, que abans de la crisi immobiliària dels darrers anys volien ampliar amb 500.000 noves places turístiques. Però el sol comença a pintar llums de cromatismes imprevistos i faig abstracció de les edificacions a la meua esquena i de les previsions de futur, dedicant-me a gaudir d'aquell espectacle gratuït d'una natura enmig de la no natura.

Em quede a l'espera de poder descobrir l'ànima de la llacuna i el seu moment de màxima intimitat. Apareixeria l'ànima en el moment fugaç en què el sol es reflecteix a les aigües de la llacuna i de sobte, en un alè, es pose per l'horitzó i la llacuna passe del roig-groc al negre? Esperant aquest moment de fugacitat vital, em tombe a la vora de les aigües de la llacuna, tot damunt del salobre, sobre les humitats i fanguejant. Amb la càmera pretenia captar l'ànima de la llacuna, sense saber ni tan sols si es manifestaria, ni com era. De sobte, pense que aquell moment fugaç en què el sol ens deixa fins l'endemà, pot permetre recrear el nostre personal moment de màgia a la recerca de l'ànima de la llacuna. I vaig cridar una de les amigues per tal que botara per damunt meu! Entre dues clarors vaig veure passar per l'objectiu de la càmera el cos en vol de la meua amiga. Vaig pressionar l'obturador i... no sé exactament què capte amb la NIKON. El que si sé és que tan sols hi havia estat una presa fotogràfica. En mirar la pantalla de 3 polsades vaig veure amb emoció què havia captat: no sols l'ànima de la llacuna, sinó també la figura perfilada de la meua amiga, tota ella en l'aire emmarcada per una aura de mil colors, i el sol, en el just moment en què encara és visible i al mateix temps ja ha deixat de ser-ho. El *raig verd* del cineasta francès Eric Rohmer... L'ànima de la llacuna de Torrevella!

Paco Tortosa

Per dormir i menjar:

Menjar:

El Mesón de la Costa a Torrevella. Tlf. 966 70 35 98. Carrer Ramón y Cajal, 23. Amabilitat exquisida.

Dormir:

Casa rural Lo Soto. Oriola (prop de Rafal). Tlf. 676 96 35 15. www.losoto.com
Casa al camp amb agraït entorn rural.



Transport:

Per apropar-vos al patrimoni cultural i natural valencià, amb transports públics i el bon caminar o pedalejar sense aires competitiu, RENFE té un servei de trens regionals de València a Alacant i Múrcia amb baixador a Albaterra. El transport de la bici és gratuït. Informació de RENFE: 963 537 145.

Cartografia

- Institut Geogràfic Nacional (IGN), escala 1:25.000, núm. 914-I i III.